

نامه‌های تاریخی

۲

نامه‌های وزارت خارجه ایران

به سفارت دولت انگلیس ۱۲ شهر جمادی الآخر ۱۲۹۵

بمجرد حصول استحضار از مضمون مراسله آن جناب فخامت نصاب مورخه دهم شهر جمادی الآخر ۱۲۹۵ دایر به تلگراف عالیجاه فخامت اکتناء بالیوزاعلیحضرت پادشاه انگلستان مقیم بندر ابوشهر درباب دو دستگاه اسباب گندم پاك کردن مال کمپانی کریوپال بلا تأخیر تلگراف مؤکد مؤثر بنواب مستطاب اشرف ارفع اکرم والا شاهزاده متمدالدوله فرمان فرمای پارس نموده و منتظر م که جواب برسد و بلا تعویق باطلاع آن جناب برسانم با کمال احترام آن جناب را مطمئن می‌سازم که دوستدار به هیچوجه من الوجوه از لوازم حقانیت در تأکیدو اجرای مواد حقه حتی المقدور خودداری ندارد خاصه در اظهارات محترمه آن جناب زیاده زحمت ندارد.

رقعه به جناب مستر طامسون شارژ دافر دولت انگلیس ۱۲ شهر جمادی الآخر ۱۲۹۵
رقعه محترمه مبسوط آن جناب فخامت نصاب مورخه ۲۸ شهر جمادی الآخر ۱۲۹۵ که دایر به چند فقره اظهار فرموده بودید و اصل نهایت حاصل توقیر گردیده اولاً با کمال احترام از انتظار آن جناب معذرت می‌خواهم که حادثه مانع گردید و الانهایت اشتیاق را بدرک ملاقات مسرت علامات آن جناب داشته و همیشه دارم . ثانیاً درباب بارهای تجارت که اظهار فرموده بودند در گمرک اصفهان نگاهداشته‌اند دوستدار علاوه بر آن تلگرافی که استحضار دارید و بعلاوه آن دو حکمی که مؤکداً قلمی و بخود آن جناب تسلیم شد تلگراف سخت مؤکد دیگر بحکمرانی از وزارت مالیه شد جوابی رسیده که بالکلیه برای مباشرین گمرک اصفهان بر ائت ذمه تحصیل می‌نمایند که ابدأ باری را که جواز داشته نگاه نداشته و نخواهند داشت . عین تلگراف مزبور ارسال شد که پس از ملاحظه زحمت قبول فرموده اعاده دهند که در دفتر ضبط گردد . درباب تنخواهی که مستر استیونس اظهار نموده است مصحوب چاپار سرقه شده است دوستدار مشروحاً با چاپار هفته گذشته به جناب صاحب دیوان نوشته‌ام بمجرد وصول جواب خاطر محترم آن جناب را قرین استحضار خواهم داشت . درباب پول اسداله بیك از قرار تلگراف جوابیه جناب صاحب دیوان که بتوسط منشی آن سفارت باطلاع آن جناب رساند نوشته بودند که خود اسداله بیك چهارده مجیدیه ادعا می‌کرده است کار سازی داشته زیاده بر آن خودش ادعا نکرده بوده است . در ثانی اگر ادعائی از او بظهور رسد بحالت آن در نظر انصاف آن جناب واضح خواهد بود . درباب حساب نواب عبدالله خان با مقرب...

النخاقان لسان الملوك تأکید کامل شده که از قرارداد خود تخلف نوزد . در باب کاوس جی چون قبل از آنکه با فرمانفرمایی فارس در این باب مخایره شود حکم قطعی نمی‌توان از وزارت خارجه داد دوستدار سریمآ مکاتبه کرده متایقه اذهر گونه مساعدت و موافقت مقدره با خیالات آن جناب نخواهد بود .

یادداشت ۱۹ شهر ربیع الثانی ۱۲۹۵
وزارت امور خارجه تکلیف سریع صورت خود می‌داند که خاطر آنجناب را از حرکت متهورانه مسیو بطلر از اراده رفتن به آخال و توقف در قوچان و اصرار به حکام آنجا در تهیه لوازم مقصود خود مستحضر داشته زحمت دهد که مسیو بطلر در آن صفحات در هر مرض واقع شود حکام ممالک دولت علیه ایران بهیچ وجه من‌الوجه مسئول نخواهد بود و خودش اصرار در اتلاف خود نموده است و زاید نمی‌داند زحمت دهد که جای تمجب است مسیو بطلر بهیچوجه اعتنا به احکام و دستور الملل آن سفارت فحیمه هم ننموده است .

رقمه شازرد در دولت انگلیس - دهم رجب ۱۲۹۵
از رومه محترمه دوستانه آن جناب جلال‌آب که در باب یافتن نعش مارکوف در سفارت دولت بیهی اطریش اظهار و خواهر فرموده بودید که یک نفر هم دوستدار بفرستد که باتفاق یک نفر جراح و عالیجنابان مجدت و نجدت همراهان سر جوزف دکن ورقه صاحب نعش مزبور را رؤیت نمایند اگر چه این امر داجع بسفارت اتریش است لیکن محض خواهش محترم آن جناب مقرب الحضرة العلیه محمد حسن خان داروانه کردم که در زمان رؤیت حاضر باشد .

جواب سفارت دولت انگلیس - ۲۳ جمادی الاخره ۹۵
مراسله آنجناب مورخه ۲۱ شهر جمادی الاخره ۱۲۹۵ دایر بفقره دومندوق مال التجاره متفرقه و ماهوت و دو ساعت نقره تجارتخانه مسیو ذیکلر واصل و از اظهارات آنجناب استحضار حاصل شده بدون فوت وقت بطوری که سزاوار اجرای حقانیت است اقدامات مجدانه در مرخصی اشیاء مزبور بعمل آورده اینک رومه جناب امین لشکر و زیرگمرکخانه‌های دولت علیه ایران رالفا اظهار داشت که تحریراً با تلگراف مرخصی آنها را تأکید نموده می‌توان مطمئن شد که مرخص شده است هر وقت جواب تلگراف و تحریرات رسید مجدداً برای استحضار خاطر محترم آنجناب ارسال خواهد داشت .

بجناب مستر اندلس طامسن شازردافر انگلیس ۲۰ رجب ۱۲۹۵
مراسله آنجناب مورخه ۱۹ شهر رجب ۱۲۹۵ که اظهار فرموده بودند فرمانفرمایی فارس احکامی را که از جانب اولیای دولت علیه ایران در تبعویز حمل قله صادر شده مجری نداشته شرف وصول ارزانی داشت یا کمال احترام جواباً زحمت افزا می‌شود که این مسئله کمال وضوح را دارد هر چاکمی نهایت میل را دارد جنس مملکت خود را بفروش رسانده باب تجارت را مفتوح داشته در عوض جنس پول بمملکت خود داخل نماید مقتض است در صورت عدم محظور احدی خاصه مثل حضرت اشرف مستطاب ارفع والا متمد الدوله فرمانفرمای فارس دارم اقباله شخصی که عاشق و مایل افتتاح ابواب تجارت می‌باغند و هر قدر پول زیادتر داخل فارس شود سرفه ایشان است داضی شود که امکانی در این باب پیش آید بنا به

احترام اظهار آن جناب تلگراف لازم را خدمت ایشان نمودم لیکن لازم است با نهایت توقیر زحمت افزا شویم اینکه آن جناب اظهار فرموده اند (عوض آنکه احکام سریع اولیای دولت ایران را برای حمل غله اجرا بدارند مصلحت چنان دیده اند که مقدار را در هر ماهی بهشت هزار کیسه محدود نمایند) خاطر محترم منصف آن جناب خود تصدیق خواهد کرد که بگنجایش و استعداد غله مملکت فارس حکمران و فرمانفرمایی آنجا احاطه و بصیرت دارد و میداند تا چه درجه جنس که از فارس خارج شود باعث قحط و غلای مملکت می شود و حقاً و تکلیفاً باید این ملاحظه را نموده عباداله را که ودایع خدا می باشند بمرض تلف نیندازد از این جهت است که ماهی هشت هزار کیسه از برای يك تجارتخانه کربوبال معین فرموده اند که بوزن تبریز شصت و چهار هزار من می شود. البته تجاری که هم در این تجارت مجازند و هر کس بقدری می برد که اگر يك تجارتخانه زیاده از این ببرد منجر بقحط و تلف نفوس خواهد شد. علاوه بر این ماهی شصت هزار من جنس مقدار قلیلی نیست. دوستدار آن جناب را اطمینان می دهد که حتی المقدور در مساعدت با آن جناب خودداری از فرمانفرمایی فارس نمی شود.

رقعه به سفارت دولت انگلیس - ۲۸ جمادی الاخره ۱۲۹۵

از وصول رقعه محترمه آن جناب که در جواب دوستدار اظهار فرموده بودند نذایم الوصف مسرور گردیده بطوری که خواهش فرموده بودند سواد تلگرافی که به خراسان و فارس کرده بودم با کمال احترام لفاً ارسال شد. عالیجاه مجدت همراه مسیوم پسر مختصری مشعر برضامندی خود از ما مورین عرض راه به عمدت الامراء العظام نصر الملك نوشته بود برای اطلاع خاطر محترم آن جناب لفاً ارسال داشت.

رقعه بجناب مستردانلدطامسن ۵ رجب ۱۲۹۵ بعد از وصول رقعه محترمه آن جناب مورخه ۴ شهر رجب ۱۲۹۵ که استفسار فرموده بودید (چنانچه شخصی بمهر و خط خود وصیت نامچه بنویسد و یک نفر شهادت خود را در آن ورقه بنکارد آیا در مات آن شخص بهمین قدر وصیت نامچه کافی و صحیح است یا کفایت نمی نماید و باطل است) چون این مسائل شرعی است بلا تأخیر یکی از حکام شرع شریف رجوع شد باینطور اظهار عقیده خود را نموده است که هر گاه ورثه مترقند به صحت وصیت نامچه باید عمل نمایند والا موقوف باثبات می باشد در محضر حاکم شرع و اگر مدعی وصایت دعوی علم پرورته کند و بر وصیت او انکار کند قسم نفی العلم متوجه ورثه می شود و صورت مسئله موقوف به آن است که شخص بالا اطراف از امر مستحضر باشد آنوقت فتوای صحیح بنویسد محض اطلاع خاطر آن جناب جلالتمآب زحمت افزا گردید.

بلانمره بجناب مستردانلدطامسن . شهر رجب ۱۲۹۵

بعد از وصول مراسله محترمه آن جناب مورخه ۲۱ جمادی الاخره ۱۲۹۵ دایر به فقره طلب حاجی فتحعلی مباشر سابق ضرابخانه همدان از عالیجناب آقا سید خدین دوستدار مجدداً بوزارت جلیله مالیه رجوع نمود اظهار داشته که حاجی فتحعلی بدیوان همایون مقروض و باقی دار است و هر تنخواهی در نزد هر کس دارد مال سریع دولت تمسک صحیح از عالیجناب آقای سید حسین دارد که محل انکار هم نیست حقاً لازم می شود که عالیجناب مشارالیه از عهده برآیند زیرا که بالفرض در مقابل سندی ایراز می نمایند از آقا سید هلی است

اظهار آن جناب تلگراف شد که تا تشریف فرمائی موکب مبارک اقدس همایون شاهنشاهی دام سلطانه او را متعرض نشوند تا آنکه مراسله آن جناب مورخه هشتم شهر رجب شرف وصول بخشید باز دستدار نظر بیجهدی که در حفظ احترام اظهارات محترمه آن جناب دارم تلگراف مجدد از وزارت مالیه و کشوریه گرفته و فرستاد که تا تشریف فرمائی موکب همایون متعرض نشوند بعد از آن از روی حق و حساب معمول دارند .

* * *

بلا نمره جواب مستردانلدطامسن ۹ شهر رجب ۱۲۹۵

از مضمون مراسله مودت مواصله آن جناب مورخه ۸ شهر رجب المرجب ۱۲۹۵ که در باب قمره عالیجناب آقا سیدحسین عرب و حاجی فتحعلی مباشر سابق ضرابخانه همدان و در باب مرافعه ملکی اراضی اریاد مابین جناب قاضی همدان و عالیجناب آقا سیدحسین و در خصوص امرش شمیرقریه میمله اظهار فرموده بودند استحضار حاصل گردیده باکمال احترام زحمت افزا می شود که قمره حاجی فتحعلی و آقا سید حسین را در ضمن رسیده علیحده بزحمت خاطر محترم آن جناب پرداخته ام که بانضمام همین مراسله حاضره بملاحظه آن جناب خواهد رسید در خصوص قریه اریاد این معنی بر خاطر محترم آن جناب واضح است که امور ملکی از امور داخله و منحصرأ راجع بمحاکم شرعیه است در صورتیکه ملک در همدان است و مبیاعه شرطیه یا قطعیه که حالا دستدار مستحضر نیست به چه نحو عالیجناب مشارالیه مدعی آنجا است در همدان شده باشد و در همدان هم علمای اعلام و مجتهدین نافذالحکم باشند و شهود و اسباب مرافعه هم در همدان باشد شرعاً نقل اینطور مرافعه بجای دیگر و ولایات دیگر محل اشکال زیاد است دستدار محض احترام خواهش آن جناب بحکومت همدان می نویسد که بهیچوجه من الوجوه خرابی بملک مزبور نرسانند ولی از روی انصاف و مطابق حقانیت مسلمه آن جناب مقتضی است آقا سیدحسین هم از ابراز سند و حضور در محاکمه شرعیه مضایقه نکرده عمل را معوق نگذارد که حق باهریک از طرفین شود حتماً و مستقلاً متصرف گردد در بابش دانکه میمله گویا طرف ادعای آقا سیدحسین شخص تاجری است دستدار بحکومت همدان می نویسد که حکم جناب مستطاب اشرف امجداجل سه سالار معظم در این باب بهرطور صادر شده اجرا دارند ولی قبول زحمت فرموده طرف ادعای او را صریحاً اطلاع دهند در حکم لازم نوشته شود.

* * *

رقعه بجناب داندطامسن - ۱۱ رجب ۱۲۹۵

از آنجا که دستدار همواره کمال سعی و جهد را دارد که حتی المقدور نگذارد اظهارات محترمه آن جناب غیر معجزی بماند بایبکی از منتسبان یا صاحب منصبان دولت انگلیس در ممالک ایران تلخ بگذرد بطوری که اقتضای این منظور بود تلگرافهای مؤکد در انجام مرام و آسایش عالیجاه مجددت همراه کپیتان منبر خدمت نواب مستطاب اشرف ارفع امجد والاشاهزاده رکن الدوله فرمانفرمای خراسان و سیستان دام اقباله متوالیاً نمود از نواب معزی الیه جوابی رسید که بانهایت احترام و مسرت لفاً ارسال میدارد پس از ملاحظه و حصول اطلاع اعاده فرمایند امید است همیشه بتواند از تطیب و رضای خاطر آن جناب بهره مند بوده احترامات فائده دستدار را نسبت به خود برقرار دانند .